

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 23/2013

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Else-Marie Merckoll

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning og krav etter forskrift 2004-12-02 nr. 1563 om billighetserstatning

Beslutningsdato: 13. april 2015

I behandlingen har deltatt: Claus Brynildsen
Marianne Abeler
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen om kompensasjon tas ikke til følge. Klage på sakskostnader etterkommes. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes også.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften) og krav etter forskrift 2004-12-02 nr. 1563 om billighetserstatning.

██████████, født ██████████, heretter kalt skadelidte, tjenestegjorde i ██████████ fra ██████████. Den 26. oktober 2009 mottok SPK skademelding, og startet innhenting av medisinsk dokumentasjon for vurdering etter billighetserstatningsordningen. Da det ble klart at kravet måtte prøves under den særskilte kompensasjonsordningen ble det innhentet spesialisterklæring i samsvar med særskilt mandat. Psykiater Svend Ole Nielsen ble forelagt oppdraget og avga erklæring 2. september 2010. Med henvisning til spesialisterklæringen fra dr. Nielsen avslo SPK den 16. september 2010 krav både etter kompensasjonsordningen og billighetserstatningsordningen.

Vedtaket ble påklaget 28. september 2010 med utfyllende klage datert 11. november 2010. SPK fant ikke grunn til å endre sitt standpunkt, og saken ble derfor oversendt Klagenemnda. Klagenemnda hjemviste saken til ny behandling i SPK med anmodning om å innhente ny spesialisterklæring i samsvar med det særskilte mandat og deretter foreta en ny behandling av saken.

Etter Klagenemndas vedtak innhentet SPK spesialisterklæring fra psykiater Camilla Grimseth i samråd med klager. Etter å ha gjennomgått kriteriene for personlighetsforstyrrelse, kommer dr. Grimseth til at skadelidte har flere personlighetsforstyrrelser, men hun mener at det ikke har noe med ██████████ å gjøre. Dr. Grimseth gjennomgår kriteriene for PTSD, og kommer til at skadelidte ikke har denne diagnosen. Samtidig kommer hun til at skadelidte oppfyller alle kriteriene for psykiske lidelser eller forstyrrelser forårsaket av bruk av alkohol og bruk av sedativa eller hypnotika.

På bakgrunn av advokat Merckoll reaksjon på dr. Grimseths konklusjon om at personlighetsforstyrrelser ikke kan stå i årsakssammenheng med traumepåkjenninger i voksen alder med henvisning til en orienteringsartikkel om personlighetsforstyrrelser fra OUS, har dr. Grimseth avgitt en tilleggserklæring hvor hun kommenterer og utdyper sin konklusjon nærmere. Videre i tilleggserklæringen konkluderer dr. Grimseth med at påkjenningene som skadelidte har vært utsatt for ikke tilfredsstillende kriteriene for vedvarende personlighetsforandringer etter katastrofale livshendelser med tanke på alvorlighetsgraden av langvarig påkjønning.

Statens pensjonskasse (SPK) har i vedtak datert 8. mars 2013 gitt ██████████-fullt avslag på krav om billighetserstatning, samt kompensasjon tilsvarende 35 G og 65 G. Advokat Else-Marie Merckoll har rettidig påklaget vedtaket

på vegne av [redacted] ved klage datert 22. april 2013. I tillegg til det ovennevnte gjelder klagen utgifter i forbindelse med juridisk bistand.

I nemnda møtte skadelidtes advokat og en representant fra SPK.

2. Prosessuelt – habilitet

Det har ikke vært reist inhabilitetsinnsigelser mot Anne Stine Mollestad fra noen av partene. Mollestad har på selvstendig grunnlag vurdert det slikt at hennes kontakt med advokat Merckoll i private sammenhenger vil kunne falle inn under forvaltningsloven § 6 annet ledd. Mollestad fratrådte derfor i behandlingen av saken. Ingen av de øvrige medlemmene fant det betenkelig at saken ble behandlet, og nemnda er derfor beslutningsdyktig med tre medlemmer til stede, jf. forskriften om klagenemnda § 8 annet ledd.

3. Klagenemndas vurdering

Den særskilte kompensasjonsordningen

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon, og at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Skadelidte er i dag 100 % ervervsmessig ufør. Det sentrale spørsmålet i saken er om hele uførheten kan tilbakeføres til tjenesterelaterte psykiske belastningsskader, eller om skadelidte ville ha vært helt eller delvis ufør også om tjenesten tenkes borte.

Nemnda finner grunn til innledningsvis å bemerke at det ikke betviles at skadelidte sliter psykisk. For at man skal ha krav på erstatning etter forskriften må likevel de psykiske plagene ha oppstått som en følge av tjenesten i internasjonal operasjon. Det er ikke et krav til bestemte psykiatriske diagnoser som f. eks PTSD. Det er tilstrekkelig å sannsynliggjøre at det er oppstått en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av den alminnelige erstatningsrett. Erstatningsretten bygger på betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil tjenesten være årsak til den psykiske belastningsskaden skadelidte lider av, dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningen tilsvarende erstatningskrav på 35 G, jf.

Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22. november 2010, hvor det heter «*Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag*». Det er klager som bærer bevisbyrden for at han er påført en skade som faller inn under dekningsfeltet for kompensasjonsforskriften.

Det er innhentet en spesialisterklæring i saken som er utarbeidet i samsvar med det særskilte mandatet fra Forsvarsdepartementet. Erklæringen er skrevet av psykiater Camilla Grimseth. Den sakkyndige konkluderer med at skadelidte ikke oppfyller kriteriene for PTSD, men at skadelidte har andre andre psykiatriske diagnoser. Disse plagene anses imidlertid ikke for å ha årsakssammenheng med tjenesten. I den forbindelse hitsettes:

«I skadelidtes tilfelle er det tidlig beskrevet utfordringer som preger hans mellom-menneskelige relasjoner, og allerede i 15 års alder ruser han seg som en type mestring. I dokumentasjonen beskrives det at han føler seg utrygg og mistenksom på andre, at han føler at andre vurderer han og ser ned på han, konsentrasjonsproblemer, depressive plager som krever medikamentell behandling, samt at han snur døgnet og sover utover dagen. Det er også antydnet seksuell dysfunksjon, men ikke bekreftet (før [redacted]). Med andre ord foreligger det opplysninger om hans latente sårbarhet allerede før [redacted] var slått ut i en realisert sårbarhet i form av avvikende personlighetsegenskaper (inngangsinvaliditet). Både i form av personlighetspatologi og rusmisbruk. »

På bakgrunn av en grundig gjennomgang konkluderer hun med at «traumer skadelidte opplevde under tjenestegjøringen i [redacted] ikke anses som en betingelse for skadelidtes avhengighetsproblematikk». Hun mener at det anses som mer enn 50 % sannsynlig at skadelidte hadde hatt rusmiddelavhengighet i dag, også selv om han ikke hadde reist til [redacted].

En rekke veteraner som er påført en psykisk belastningslidelse etter internasjonal tjeneste har et høyt aktiveringsnivå og alkoholproblemer, som kan være en adferd for å holde psykiske plager i sjakk. Slik saken er opplyst, er det imidlertid etter nemndas syn i dette tilfellet ikke tilstrekkelige bevis for at skadelidtes psykiske plager skyldes tjenesten i [redacted]. Nemnda legger erklæringen til psykiater Grimseth til grunn for sine vurderinger. Det er ikke påvist avgjørende feil i erklæringen. På grunn av innvendinger til erklæringen ble det innhentet en tilleggserklæring fra psykiater Grimseth, der hun ytterligere underbygger sine vurderinger. Nemnda kan ikke se at det hefter tvil ved den sakkyndiges vurderinger, selv ved en lempelig anvendelse av beviskravene. Nemnda viser også til erklæring fra psykolog Morten Bjorland ved Kontor for psykiatri og stressmestring, som konkluderer med at skadelidte allerede forut for tjenesten hadde problemer med å regulere vanskelige følelser, og at dette hadde manifestert seg i form av en inngangsinvaliditet. Det presiseres for øvrig at denne erklæringen ikke er utarbeidet på bakgrunn av mandatet fastsatt av Forsvarsdepartementet og derfor får mindre vekt i forhold til å vurdere krav etter kompensasjonsforskriften. Skadelidtes plager synes for en stor del å springe ut av hans rusmisbruk. Hans avhengighet til alkohol og andre rusmidler begynte før tjenesten i [redacted]. Rusmisbruk er i seg selv ingen psykisk belastningslidelse og gir ikke grunnlag for kompensasjon etter forskriften. Etter nemndas syn er de psykiske lidelser som den sakkyndige beskriver i sin erklæring, et utslag av rusmisbruk og depresjon som skyldes andre forhold enn tjenestegjøringen i internasjonale operasjoner.

Nemndas konklusjon er at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at FN-tjenesten har vært en nødvendig betingelse for skadelidtes psykiske plager i dag.

Billighetserstatning

Skadelidte har også anført at han har krav på kompensasjon etter forskrift om billighetserstatning. For å ha krav på kompensasjon etter forskrift 2004-12-02 om billighetserstatning, er det et grunnvilkår i § 3 at skadelidte må være påført en psykisk belastningskade som følge av tjenestegjøringen, og at skaden har medført en varig medisinsk invaliditet på 15 % eller mer. Nemnda bemerker at det i praksis har vært tilstrekkelig med en legeerklæring for å dokumentere grunnlag for billighetserstatning.

Bakgrunnen for det lempeligere beviskravet knyttet til billighetserstatningsordningen, begrunnes i et ønske om en forenklet og effektiv behandling av slike krav. Ordningen innebærer imidlertid ikke at man skal se bort fra faktiske opplysninger eller spesialisterklæringer dersom slike faktisk er utarbeidet, eller det under saksbehandlingen har vært påkrevet å innhente slik informasjon. Nemnda har tidligere uttalt om dette:

«Når det i aktuelle sak foreligger en mer omfattende erklæring, samt komplette medisinske journaler som gir mer inngående informasjon om skadelidtes sykdomsbilde, må denne informasjonen og dokumentasjonen danne grunnlag for nemndas vurdering og konklusjon. Skadelidte skal selv bidra til opplysning av sin sak gjennom fremleggelse av tilgjengelig informasjon om sin helsetilstand, Det er derimot ikke påkrevet at han på eget initiativ skal måtte sette i gang en fullstendig utredning hos spesialist. Når derimot slik informasjon rent faktisk foreligger, er det åpenbart at denne må fremlegges og vil tillegges vekt ved vurderingen av om den skadelidte er berettiget til kompensasjon. Skadelidte kan ikke høres med at man skal se bort fra informasjon som rent faktisk dokumenterer at han ikke er berettiget til kompensasjon verken under kompensasjonsforskriften eller under billighetsforskriften».

Nemnda finner derfor heller ikke grunnlag for å tilkjenne skadelidte billighetserstatning ut fra den foreliggende dokumentasjonen i saken.

Salær

Hva gjelder spørsmålet om utgifter til juridisk bistand ved behandlingen av saken i SPK, er nemnda av den oppfatning at advokat Merckolls tilleggskrav i forbindelse med faktura fra 2011, er å anse som rimelig og nødvendig etter forskriften § 10.

Det er fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand med kr. 27 843,75 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 10 timer og 45 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Kravet dekkes i sin helhet.

4. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

Vedrørende saksomkostninger utbetaler SPK advokat Merckolls tilleggskrav i forbindelse med faktura fra 2011.

For klageomgangen skal SPK utbetale kr. 27 843,75 inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 5. juni 2015

Claus Brynildsen
Klagenemnda